

13. søndag efter trinitatis

I 1930'erne rejste en ung norditaliensk kvinde ned til det sydlige Italien. Hun skulle besøge sin bror, som af det fascistiske styre var blevet deporteret dertil som læge.

Søsteren havde fået tilladelse til at besøge ham. Hun tog toget og kom efter en længere rejse til den stationsby nærmest det sted, hvor broderen var bosat. Hun havde bragt en guidebog med sig i toget og havde læst om den pågældende stationsby, at det skulle være en pittoresk smuk by med et museum med oldtidskunst, og i omegnen skulle der være nogle særlige huler med smukke fresker. Alt i alt tegnede guidebogen et billede af en interessant og historisk rig by, som det var værd at besøge.

Virkeligheden viste imidlertid noget andet. Byen rummede enkelte store huse, marmorbygninger, men de fleste huse stod ufærdige og syntes tomme. "Hvor bor byens borgere egentlig henne?" spurgte hun sig selv. På sin vandring rundt i byen, mens hun ventede på sin bror, fandt hun selv svaret.

Indbyggeren boede i en kløft, i et område uden vegetation. De boede nærmest i huler i klippevæggen. Alt var beskidt og snavset. Luften var fuld af fluer, og de sværmede i et antal, så folk for længst havde opgivet at vifte dem væk. Mange borgere var tydeligvis plaget af malaria, feberramte mennesker lå overalt, og et utal af børn flokkedes om hende og tiggede. Hun gav dem de småpenge, hun havde, men det var egentlig slet ikke penge de ville have, derimod kinin mod malariaen.

Byen, fandt hun, var et helvede på jord. Der var en verden til forskel mellem guidebogens skildring af den pittoreske historiske by og så det syn, hun mødte.

Denne lille episode er at finde i Carlo Levis *Christ stopped at Eboli*, en blanding af dagbog, erindringer, digt og roman (s.84). Jeg kom i tanke om den i forbindelse med Jesu lignelse om den barmhjertige samaritaner. Det henholdsvis den skriftkloge og levitten på den ene side så og så det den barmhjertige samaritaner på anden side så på deres vej til Jerusalem gav mig associationer til henholdsvis guidebogens og den unge kvinde oplevelse af og syn på virkeligheden i den italienske by i 1930'erne.

Jesus pointerer i lignelsen om den barmhjertige samaritaner, at såvel præsten, levitten og den skriftkloge så den overfaldne. Præsten så ham, men han gik forbi staklen. Levitten, en slags lovkyndig, så ham ligeså, men han gik også videre, så hen over ham. Kun samaritaneren så ham og stoppede op, handlede på det, han så, og lod synet følge af en udstrakt hånd.

Hvorfor gik de to første, præsten og levitten, forbi uden at hjælpe, når de nu havde set den overfaldne ligge der ved vejsiden? Vi ved det ikke, men vi kender sikkert hver især til mange forklaringer på det og årsager dertil:

De havde måske ikke tid. Sådan undskylder vi os ofte. Der var noget andet, de skulle nå. En højtids, et møde, noget arbejde, en fest. Eller de var bare udasede efter en lang arbejdsdag, følte sig stresset og presset. Undskyldningerne kan være mange.

Præsten og levitten valgte i alt fald ikke at afbryde deres rejse. De ville ikke lade deres planer, livet her og nu vige for det, som ellers trængte sig på foran dem, en overfaldet mand. De holdt sig derfor på vejen til Jerusalem, den vej, de havde udstukket for sig selv.

Levitten og præsten havde, kan man sige, derfor kun plads til guidebogens blik på deres færd, dvs. turistens distancerede blik. Det uforpligtende iagttagende blik, som ser, men helst ser hen over, eller bort fra.

Det er, som når vi sidder i bussen eller toget og lader blikket glide hen over fremmede landskaber, eller når vi derhjemme fra sofaen lader et uforpligtende blik følge tv-skærmens flydende billedstrøm. Igennem skærmen kan vi opleve fjerne verdener, i disse tider megen lidelse og døde, krige og flygtningestrømme også i vores europæiske nærområder. Vi ser lidelserne og de mange desperate mennesker, der kæmper for deres liv, men vi ser det alligevel oftest på afstand og med distance.

Jeg har oplevet flere gange at gå gennem fremmede byer med mange tiggere, og jeg har set dem, men jeg gjorde mig samtidigt hurtig kold overfor dem, fejede dem til side, for de var for mange, og det var for uoverskueligt.

"Vi kan jo ikke hjælpe alle", har jeg så sagt til mig selv og siger jeg også i disse dage. Men jeg så jo godt tiggerne i gaderne i Cairo og gik forbi dem, og jeg ser jo også alle flygtningene på flugt fra Syrien og fra mange andre steder i en krigsplaget verden.

Når vi betænker den situation, som verden står i nu, med de store flygtningestrømme, nages jeg let af, om ikke vi for nemt gør os blinde, og lukker blikket af for det, vi ser. Derfor fristes jeg så også netop til at spørge som farisæeren spørger Jesus i dag: "Hvem er min næste?"

"Hvem er min næste". Det vil være så rart og bekvemt at få mit ansvar defineret. For det er jo det spørgsmålet ønsker svar på. Bag dette spørgsmål ligger et ønske om klart at få defineret mit ansvar. Er min næste kun min familie, mine børn og dem, jeg holder af? Er det kun borgerne i mit land? dem, jeg møder på min vej? Eller er det alle i verden? Ja, hvem er min næste og hvor mange er de, som jeg har ansvar for?

Spørgsmålet kan imidlertid ikke besvares med et bestemt antal og mål, eller afgrænses etnisk eller på anden måde. I den stående situation kan politikerne f.eks. drøfte, hvor mange flygtninge skal vi kunne modtage. Nogle mener få, andre mange. Denne drøftelse må vi og politikerne tage i det offentlige rum, men Jesus nægter imidlertid at sætte mål og tal. Han tilfredsstillende ikke farisæerens spørgsmål: "Hvem er min næste?"

Jesus foretager ikke nogen afgrænsning af, hvem vi er givet et ansvar for og hvor mange. Han svarer i stedet med at fortælle lignelsen om den barmhjertige samaritaner, og denne lignelse sprænger på alle planer vores farisæiske længsler efter at få klarhed og afgrænsning af vores ansvar overfor andre.

Jesus minder os således med denne lignelse om, at vi dybest set alle har hjælp behov. Da Jesus har fortalt lignelsen om den barmhjertige samaritaner spørger han jo farisæerne: "Hvem af de tre, præsten, levitten og den barmhjertige samaritaner synes du var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder". Jo, svarer farisæeren: "det var ham, der viste ham barmhjertighed". Næsten er altså den, der hjælper det menneske, som er i nød. Det er således ikke så blot et spørgsmål om at få defineret, hvem er min næste, men det vi må hver især håbe på er, at nogen vil være næste for os i vores skrøbelige liv.

Under dette svar ligger således en grundlæggende forståelse af, at vi som mennesker hver især har brug for hjælp og et håb og en bøn om, at nogle vil være næste for os. Vi kan ikke magte alt selv, redde verden alene og selv bære livet. Farisæeren og vi ligger altså alle i grøften og har brug for hjælp.

Det er det fælles kår, for vi mennesker. Vi skal altså huske, at vi er mennesker, skrøbelige, men samtidigt, at vi Guds elskede børn. Er vi utilstrækkelige, så er vi samtidigt kaldet til at elske Gud og vores næste. Og det betyder så også, som det lyder i en salme: "Fra egne veje/ at kunne vige/ en broders ansigt/ ved mødet kende - / det er på jorden/ min Faders rige".

Med andre ord: Der er ikke noget facit på farisæerens spørgsmål, hvem er min næste, men der er en opgave, et kald, til os hver især om at elske Gud og at elske vores næste, ja som vi skal synges til sidst her i dag: "Så lær mig da, Herre, at dig til behag/ jeg bruger det pund mig blev givet, at fylde med hæderligt virke min dag/ at hjælpe og værne om den, som er svag, at elske thi deri er livet."

Gud, hjælpe os dertil

- at se og at handle derpå i ansvar og tro

I Jesu navn